

Onder de fabrieksrook van Charleroi

BNVR-Henegouwen in volle actie

Een gewone dag in de lente, mijn wekelijks bezoek aan het secretariaat. Leen en Monique bezig met tikwerk, Paul neemt de post door. „Die mannen in Henegouwen maken nogal nieuwe leden!” zegt hij opeens. „Kijk eens wat een lijst, en dat is nu al de derde dit jaar”. Geïnteresseerd kijk ik mee. Jacques Delizée is de aanbrengrer - voor mij onbekend. Paul vertelt één en ander over de groep. Twee ervan ken ik, de ander niet.

Blijkbaar is daar in Henegouwen een heel goede ploeg aan het werk, van wat zij doen kunnen andere BNVR-militanten in Vlaanderen en Wallonië heel wat opsteken.

In mei ontmoet ik enkele van hen tijdens een excursie in het Verdrongen Land van Saeftinge. Na de excursie blijven we wat napraten en spreken we af dat ik ter plaatse hun werking ga bekijken.

Op 3 juli is het zover. Dat weekend gaat het jaarlijks festival van de pottenbakkers door in Bouffioulx, een kleine deelgemeente van Châtelet, zo'n 10 km ten zuidoosten van Charleroi. Die manifestatie lokt duizenden bezoekers naar dit eeuwenoude centrum van pottenbakkerskunst. Vroeger waren er tientallen ambachtsslui, die elk hun eigen kleigroeve hadden in de buurt. Maar in de twintigste eeuw waren er nog weinig jongeren die belangstelling voor dit veeleisend beroep hadden, waar men destijds als leerjongen vanaf 9-jarige leeftijd de stiel begon te leren. In de nabijgelegen industrie van Charleroi viel veel meer geld te verdienen. Zo komt het dat nog slechts 4 pottenbakkers actief zijn in Bouffioulx. Eén ervan is Bernard Dubois, 31 jaar jong en al vele jaren actief in de vereniging. Hij is de spilfiguur voor de BNVR-deelname aan dit festival.

Zaterdagochtend om 11u is er de officiële opening van de BNVR-tentoonstelling in de meisjesschool, in aanwezigheid van de burgemeester-senator Toussaint en de leden van het Syndicat d'initiative (VVV). Na een inleiding door Jacques Delizée, de plaatselijke veearts én BNVR-militant, worden de genodigden vergast op lekkere kruidenwijn uit onze eigen Gaume en volgt de film van Philippe Maton-Duez over het reservaat "Les Marionville" te Quaregnon. De tentoonstelling blijft de rest van de dag open en Jacques verzekert de permanentie.

Na de opening naar het atelier van

Bernard. Dat bevindt zich in een apart gebouw, tegenover het woonhuis. Aardewerk in en om het huis tentoongesteld, stoelen en tafeltjes voor de dorstigen en de hongerigen, lekkere geuren van "brochettes" boven de barbecue. Wie de ambachtsman in actie wil zien moet de trap op; binnen passeer je de tweede BNVR-stand, met hoofdzakelijk verkoopmateriaal, waar Pierre Patiny achter de tafel staat. Achter de toeg Pierre Vlaminck en Michel Dulière, met bierbrouwers-voorschot; even moet ik aan Breughel denken. Op de eerste verdieping staat nog een kleine stand van de WWF-jongeren opgesteld.

22 u (30?) Terwijl de laatste (en late) bezoekers nog zitten te genieten van een trappist of ander lekkers, installeren wij ons voor een gesprek in de tot gelagzaal omgetoverde garage, met een karaf rode wijn: Pierre en Nadine Vlaminck-Verhelst, Bernard Dubois, Jean-Luc Rocmans, Michel Dulière en echtgenote, mijn vrouw en ikzelf.

Met hoevelen zijn jullie eigenlijk?

(Er wordt ijverig op de vingers geteld) De vaste kern, de "equipe" (zoals zij zichzelf noemen) bestaat uit een 10-tal mensen. Dat zijn diegenen die elkaar geregeld zien, en die aan de vergaderingen regelmatig deelnemen, dus zij die verantwoordelijkheden op zich nemen. Daarnaast zijn er enkele tientallen die ten minste éénmaal per jaar aan een activiteit deelnemen (beheerswerk, permanentie

op stands en excursies, bewaking van het Ooievaarsnest te Samart,...).

Hoe is de werking in Henegouwen ontstaan?

Als 12-jarige knaap zwierf Bernard geregeld in de bossen van Loverval waar hij in contact kwam met Dhr. Tordoir, die toen in dienst van de BNVR was. In die tijd werden veel contacten gelegd met grondeigenaars om hun terrein als "vrij reservaat" onder de bescherming van de BNVR te plaatsen (dat wil zeggen zonder contract dat de vereniging garantie bood het gewenste natuurbeheer uit te voeren). De realisatie van de reservaten van Claire Fontaine en Ronquières steunt op de toen gelegde contacten. Pierre kwam via zijn schoonvader in contact met Claire Fontaine, waarvan hij later conservator zou worden en zijn echtgenote adjunct-conservator. Jean-Luc kreeg weet van de vereniging door briefwisseling met Edgar Kesteloot, eveneens over de bossen van Loverval. Michel tenslotte bood zijn diensten aan na een oproep tot medewerking aan het eind van een geleide wandeling in Claire Fontaine.

Geef eens een beeld van jullie activiteiten.

Er moet onderscheid gemaakt worden tussen de werking rond terreinen enerzijds en de propaganda anderzijds.

Vroeger was je al blij met een slecht contract, maar dat is nu niet meer zo. Eigenaars van waardevolle natuurgebieden worden omzichtig en in etap-

pes benaderd om hen ertoe te brengen hun eigendom in beheer van de vereniging te geven; zowel particuliere eigenaars als officiële instanties komen daarvoor in aanmerking. Vanzelfsprekend lukt het vaak niet om een beheerscontract vast te leggen.

Af en toe gebeurt het dat gebieden worden aangeboden of op andere wijze zo maar in de schoot vallen. Soms is het dan niet erg duidelijk of ze wel zo waardevol zijn dat het de moeite loont ze in beheer te nemen. Alle gebieden die in aanmerking komen om reservaat te worden, worden dan ook bij voorbaat bezocht in gezelschap van de heren Havrenne en Leurquin, respectievelijk secretaris en adjunct-secretaris van Les Naturalistes de Charleroi, zeer goede botanici. Voor het in beheer krijgen van terreinen van openbare instanties zijn goede betrekkingen met de verantwoordelijke politici zeer belangrijk. Zo heeft de burgemeester van Châtelet, die vanmorgen op de vernissage aanwezig was, actieve steun gegeven bij de realisatie van Sebastopol, het pas opgerichte reservaat van Bouffloulx.

Er zijn nu 11 BNVR-reservaten in Henegouwen, hoofdzakelijk moerasgebieden en een terrein met kalkgrasland, Sebastopol. Het beheer van die terreinen bestaat in hoofdzaak uit maaien. Door het Waalse Regionaal Bestuur van de BNVR werd voor zo'n 60 000 fr. beheerswerk materiaal aangekocht, verdeeld over 3 depots. Het werk zelf wordt verricht door vrijwilligers.

Om medewerkers samen te krijgen werd een film- en dia-avond ingericht. 21 van de 42 aanwezigen gaven zich op voor medewerking. Zij hebben geholpen bij het uitvoeren van beheerswerk, het verzekeren van permanentie op stands, het bewaken van België's enige Ooievaarsnest in het wild, het vertalen van teksten uit het nederlands,... Maar het is niet altijd werken geblazen, want af en toe trekken ze er in groep op uit, de natuur in, om er eens van te genieten. De vriendschapsbanden en goeie menselijke relaties worden immers hoog in ere gehouden en dat lijkt de essentiële sleutel voor succes.

Een onmisbaar middel om propaganda te voeren is een behoorlijke tentoonstelling. Door de groep werd dan ook een verplaatsbare tentoonstelling ineengeknutseld, die reeds op verschillende plaatsen ook buiten Henegouwen werd opgesteld.

Geleide wandelingen en andere activiteiten worden zoveel mogelijk via de geschreven pers aangekondigd. Ook de radio wordt ingeschakeld. Op RTBF in "Point Vert" worden alle excursies in Waalse reservaten aangekondigd; op plaatselijk niveau worden alle wandelingen in Claire Fontaine aangekondigd via 3 vrije zenders. Als gevolg daarvan zijn in het reservaat verschillende nieuwe gezichten opgedoken, uit het dorp zelf, van mensen die voor die radiuitzending niet eens wisten dat in hun dorp zo'n waardevol natuurgebied lag! Die onwetendheid in de waarde van natuurgebieden in eigen streek of dorp komt trouwens veel voor, getuige daarvan volgend voorval: na de projectie van de film over Les Marionville konden verscheidene mensen nauwelijks geloven dat Slob-eenden, Zomertalingen, Nonnetjes, Grote zaagbekken zomaar in het wild leven. Ze dachten dat ijverige BNVR-leden ze daar uitgezet hadden!

Opvallend is dat jullie heel wat aandacht besteden aan scholen, zelfs aan jonge leerlingen. Vertel eens waarom en hoe.

Jean-Luc is op vrijdagmiddag vrij en bezoekt dan geregeld scholen. Zo werden leerlingen van 5de en 6de jaar voorbereidende afdeling aan het werk gezet om nestkasten te timmeren. Die werden dan op geschikte plaatsen opgehangen. In de broedtijd werden ze met de leerlingen bezocht. Groot succes, want op één na lagen er in elke kast eieren of jongen. Voor de leden van de groep is de sensibilisatie van deze jonge mensen erg belangrijk. Ze zien het als een investering voor later.

Ook excursies speciaal voor visueel gehandicapten werden georganiseerd. Daartoe was een maquette van het reservaat vervaardigd, zodat ze zich daarmee konden oriënteren. De excursie zelf verliep onder het motto: voelen, horen en ruiken. Vogels werden beluisterd, bloemen besnoven, schors en bladeren betast

en er werd ook van de paden afgeweken zodat de deelnemers aan den lijve konden kennismaken met de ongelijke bodem, twijgen die in het gezicht strijken, ... Het waren voor die mensen erg realistische en onvergetelijke confrontaties met de natuur.

Al bij al hebben onze mensen uit de streek van Charleroi het met al dit werk niet onder de markt. Een probleem is dat ieder van de vaste kern zo stilaan overvol zit met werk, dat er nauwelijks nog wat bij kan. Wanneer één of twee mensen zouden uitvallen voor relatief lange tijd, kunnen de anderen niet inspringen. Daarom is uitbreiding van de groep echt nodig, met anderen die willen verantwoordelijkheid op zich nemen in de strijd om de Henegouwse natuur. Om die reden wordt dan ook ongeduldig uitgekeken naar de komst van een gewetensbezwaarde in Bouffloulx, die een deel van het materiële werk op zich kan nemen en die ingeschakeld kan worden tijdens de normale werkuren wanneer de anderen niet vrij zijn.

Tegen halftwee in de nacht wordt gevraagd wie nog zin heeft in een brochette. Een vraag waarop sommige medewerkers gretig ingaan, want ze hebben nauwelijks wat gegeten die avond.

Na het geknabbel wordt het stilaan tijd om naar huis te gaan. Morgen komt de drukste dag en dan moeten ze weer een hele dag paraat staan.

Ben Faes

Pieter Coolen